

ОСОБЛИВОСТІ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ РЕГІОНАЛІЗМІВ

Одинцова І.В., студ. ПР-53,
Єрмоленко С.В., ст. викладач

У лінгвістиці сьогодні активно обговорюються питання, пов'язані із сучасним станом німецької мови у світі. З одного боку, німецька мова на всіх територіях свого поширення являє собою єдиний інструмент спілкування, з іншого, - систему соціально й територіально маркірованих варіантів зі своїми особливостями.

Діалект – це мовна система з усіма атрибутами внутрішньої організації, а регіолект – лише сукупність мовних фактів, що характеризують ту або іншу територію, які не формують систему. Регіолект входить до складу загальнонаціональної німецької мови. Він характеризується деякими особливостями на рівні вимови, лексики, синтаксису, тому регіоналізми сприймаються в мові як лексеми загальнонаціональної німецької мови, закріплені за певним ареалом.

В літературі все частіше термін «регіональна мова» дублюється терміном «регіолект», «регіональні говори», «регіоналізм», «регіональні риси» (останні інколи називаються провінціалізмами). Проте ми вбачаємо істотні відмінності між явищами, позначеними цими термінами: регіональні риси (регіоналізми, провінціалізми) – це окремі особливості місцевої розмовної мови, які зовсім не обов'язково входять в систему регіональних говорів або регіональної мови. Термін «регіональний говір» або «регіолект» передбачає певну функціонуючу лінгвістичну структуру. Синонімічно регіональному говору вживається термін «регіональна мова».

Територіальні діалекти завжди є частиною цілого іншого діалекту даної мови, частина самої цієї мови, тому він завжди ротиставлений іншим діалектам. Дрібні діалекти об'єднуються в більші. Найбільші можуть називатися прикметниками, менші – говорами.

До діалектної лексики відносяться слова, поширення яких обмежене тією або іншою територією. Діалекти в своїй основі – це говори селянського населення, що до цих пір є засобом усного спілкування серед значної частини населення. Вони мають фонетичні, морфологічні і синтаксичні особливості, а також специфічну лексику.

У своїй основній масі діалекти не є складовою частиною загальнолітературної лексики, але через розмовну мову (особливо через просторіччя) проникають у літературну мову.

У сучасній німецькій мові вплив діалектів є дуже помітним. Дотепер відчутне сильне діалектне забарвлення міського просторіччя й розмовної мови взагалі. Найбільше чітко це проявляється в лексиці, при цьому деякі обласні слова проникають в літературу. Так, наприклад, на півночі говорять *Sonnabend, Sahne, fegen*, на півдні – *Samstag, Rahm, kehren*. На півночі м'ясник буде *Schlachter*, на півдні – *Metzger*, у східних областях – *Fleisher*. Діалекти непридатні як засіб загальнонаціонального мовного спілкування. Розвиток літературної мови в період національного життя народу завжди веде до різкого ослаблення діалектів і зменшенню числа й активності діалектизмів.

Літературна німецька мова є загальноприйнятою – у сфері освіти, діловодстві, офіційних установах і т. п. Існує багато регіональних діалектів німецької мови, наприклад, нижньонімецький, на якому говорять на півночі країни, швабський на південно-заході, баварський на півдні й саксонський на південному сході. В Австрії й Швейцарії використовуються свої національні варіанти літературної мови, що відрізняються деякими особливостями фонетики, морфології й лексики.

Регіональні й навіть місцеві діалекти відрізняються один від одного і літературною німецькою у вимові, граматиці й лексиці настільки, що в деяких випадках недорозуміння робить спілкування не можливим:

Сучасна німецька мова являє собою історично складну, і є ієрархічно організовану систему різних форм існування, що включає: літературна мова, різновиди побутово-розмовної мови на відміну від літературної мови, яка носить надтериторіальний характер і не обмежений рамками певної місцевості.

Отже, не зважаючи на зміни у національних мовах, обумовлені швидкими темпами розвитку інформаційного суспільства, сьогодні у Німеччині виділяють три основні типи говірок за територіальним чинником: діалекти північної, середньої та південної Німеччини. У них зустрічаються три основні типи регіоналізмів, - це статалізми, абсолютні регіоналізми та відносні регіоналізми. Наявність класифікацій є свідченням підвищення наукового інтересу до вивчення регіональних діалектів, що обумовлює актуальність теми з точки зору етимології та психоетнолінгвістики.